

 HELSINGIN KAUPUNGINTEATTERI

TAIDE-
★★★★★
TESTAAJAT

HIIRENLOUKKU

— OPETTAJAMATERIAALI —

HIIRENLOUKKU

— OPETTAJAMATERIAALI —

**Tervetuloa katsomaan Hiirenloukku-näytelmää
Helsingin Kaupunginteatterin Arena-näyttämölle!**

Dekkarikuningatar **Agatha Christien** *Hiirenloukku* sijoittuu nostalgiseen 1950-luvun Englantiin. Vuonna 1952 Lontoossa ensi-iltansa saanut teos on maailman pisimpään yhtäjaksoisesti esitetty näytelmä, kiistaton klassikko ja käsittämättömän suosittu teatteri-ilmiö. Nyt tämä hyytävä jännitysnäytelmä nähdään Helsingin Kaupunginteatterissa, tiivistunnelmaisella Arena-näyttämöllä.

Mollie ja Giles ovat nuori, onnellinen pariskunta. Heillä on edessään aivan erityinen päivä, he ovat avaamassa Monkswellin täysihoitolaa vanhaan perintökartanoon keskelle maaseudun rauhaa. Kun kaikki on valmista asiakkaita varten, iskee lumimyrsky ja sekoittaa suunnitelmat. Samaan aikaan radiossa poliisi tiedottaa Lontoossa tapahtuneesta murhasta, jonka tekijää etsitään.

Kun asiakkaat lopulta pääsevät myrskyn läpi kartanon lämpöön, tunnelmallinen täysihoitola herää eloon. Mollie ja Giles saavat palveltavakseen vaativan vierasjoukon, eivätkä kaikki tunnu tulevan toimeen keskenään. Juuri ennen kuin lumi saartaa kartanon ja tukkii tiet, paikalle saapuu poliisi varoittamaan murhaajasta, joka on jättänyt viestin: seuraava uhri löytyy Monkswellin täysihoitolasta.

Kuinka murhaaja pääsee lumimyrskyn keskeltä kartanoon? Vai onko hän jo siellä?

Jotta teatterivierailustanne tulisi mahdollisimman onnistunut, tutustuthan oheiseen opettajamateriaaliin etukäteen.

Tervetuloa sukeltamaan jännitykselliseen salapoliisitarinaan!

Vinkkejä materiaalin käyttöön

Tämä opettajamateriaali sisältää esitykseen liittyviä harjoitteita, joita voidaan tehdä joko ennen tai jälkeen katsomiskokemuksen. Harjoitukset on jaettu ennen Hiirenloukku-näytelmän katsomista tehtäviin ennakkotehtäviin sekä näytelmän jälkeisiin jälkitehtäviin. Ennakkotehtävät pohjustavat näytelmän teemoja ja perehdyttävät oppilaat näytelmän aihepiiriin, kirjailija sekä dekkarityylilajiin jo ennen näytelmän katsomista. Lisäksi harjoitukset virittävät oppilaat katsomiskokemukseen. Näytelmän jälkeen tehtävien harjoitusten avulla voidaan purkaa katsomiskokemuksen jälkeisiä tunnelmia ja tuntemuksia.

Materiaalin kokosi musiikki- ja draamakasvattaja, yleisötyöntekijä Hanna Nuorala. Palautetta tästä materiaalista sekä kommentteja tehtävistä ja niiden käytöstä voi lähettää osoitteeseen yleisotyo@hkt.fi.

Ennakkotehtävät

Ennakkotehtävät soveltuvat parhaiten tehtäväksi ennen näytelmän katsomista. Harjoitteet avaavat oppilaille teatterin eri ammatteja ja Hiirenloukku-näytelmän taustaa. Voitte tehdä harjoitteista joko kaikki tai vain osan. Harjoitteet eivät vaadi suuria ennakkovalmisteluja, ja ne voidaan tehdä tavallisessa luokkahuoneessa.

Tervetuloa teatteriin

Helsingin Kaupunginteatteri on Suomen suurin ja monipuolisin ammattiteatteri. Se, mitä yleisölle normaalisti näkyy teatterin lavan välityksellä, on vain murto-osa siitä työstä, mitä teatterin seinien sisällä tehdään. Helsingin Kaupunginteatterissa työskentelee noin 240 intohimoista teatterialan ammattilaista näyttelijästä puuseppään ja lipunmyyjästä pukusuunnittelijaan. Lisäksi teatterilla työskentelee suuri määrä tilapäistä henkilökuntaa aina jokaisen esityksen tarpeen mukaan.

TEHTÄVÄ 1.

Katsokaa Kurkistus kulissein -video, jossa esitellään teatterin eri ammattilaisia. Kirjatkaa ylös vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

- Keitä ammattilaisia videolla mainitaan?
- Oliko joku ammattilainen yllätys?
- Mitä eri vaiheita esityksen valmistamiseen kuuluu?
- Oletko käynyt koskaan teatterissa?
- Miten teatteriesitys eroaa elokuvasta?

Tutustukaa myös Taidetestaajat-etikettiin [tästä linkistä](#).

<https://youtu.be/mfgVBFhzHRQ>

TEHTÄVÄ 2.

Tutustukaa kirjailija Agatha Christien elämään ja hänen teoksiinsa [tämän linkin](#) tai liitteenä olevan tiedoston (liite 1) avulla. Pohtikaa yhdessä, miksi Agatha Christieta kutsutaan dekkarikuningattareksi?

TEHTÄVÄ 3.

Tutustukaa dekkariin tyyililajina (liite 2) ja keskustelkaa seuraavista teemoista yhdessä tai pienryhmissä:

- Oletteko lukeneet tai nähneet salapoliisitarinoita, murhamysteereitä tai dekkareita?
- Keitä salapoliiseja tiedätte?
- Mikä tekee murhamysteeristä hyvän? Entä huonon?

TEHTÄVÄ 4. TEKIJÄTAPAAMISEEN VALMISTAUTUMINEN

Esityksen jälkeen Taidetestaajille järjestetään tekijätapaaminen, jonka aikana nuoret pääsevät kysymään kysymyksiä teoksen tekijöiltä. Valmistelkaa muutama kysymys etukäteen ja sopikaa myös, kuka ryhmästänne esittää kysymyksen.

TEHTÄVÄ 5. TARKKAILUTEHTÄVÄ NÄYTELMÄN AIKANA

Tarkkaile, kuinka näytelmän hahmot muuttuvat tarinan edetessä. Tarkkaile näytelmän aikana näyttelijöiden lisäksi myös muiden teatterin ammattilaisten toimintaa ja kädenjälkeä. Miten lavasteet, puvut ja valot luovat tunnelmaa? Mikä rooli on äänellä ja musiikilla?

+ KUKA ON MURHAAJA?

Esityksessä selvitetään murhaa. Tehkää väliajalla gallup murhaepäillyistä. Ketä veikkaatte murhaajaksi?

HIIRENLOUKKU

Jälkitehtävät

Nämä tehtävät voidaan tehdä näytelmän katsomisen jälkeen. Tehtävien tarkoitus on saada oppilaat keskustelemaan teatterivierailusta ja katsomiskokemuksesta. Tehtävät sopivat tehtäviksi millä tahansa oppitunnilla, eivätkä ne vaadi ennakkovalmisteluja. Tehtävät voidaan tehdä vapaassa järjestyksessä, ja niistä voi tehdä halutessaan kaikki tai vain osan.

Tehtävä 1.

Keskustelkaa näkemästänne. Mikä näytelmässä oli erityisen kiinnostavaa? Mitä olisit toteuttanut toisin teatteriesityksessä? Miten näytelmän hahmot muuttuivat tarinan edetessä? Kuinka näyttelijät suoriutuivat rooleistaan, olivatko he uskottavia? Mitä ajatuksia esityksen visuaalisuus nostatti? Millaisia tunteita esitys herätti oppilaissa?

Tehtävä 2.

Pohtikaa, miten näytelmässä luotiin jännityksen ja kauhun tunnelmaa. Miten puvut, valot, äänet ja lavasteet vaikuttivat tarinan kerrontaan?

Tehtävä 3.

Kuvitelkaa, että joku näytelmän hahmoista on tubettaja. Tehkää video, jossa hahmo kertoo ajatuksistaan ennen murhaa, sekä hetki murhan jälkeen. Mitä ajatuksia tapahtumat ja ulkona riehuva myrsky hahmossa herättävät?

Tehtävä 4.

Kirjoita näkemästäsi Hiirenloukku-näytelmästä teatteriarvio, jossa arvioit näkemääsi esitystä ja sen eri osa-alueita. Perustele mielipiteesi. Voitte myös kommentoida Hiirenloukku-näytelmää ja katsomiskokemusta teatterivierailun jälkeen [Helsingin Kaupunginteatterin sivuilla](#).

Otamme myös mielellämme kommentteja vastaan Helsingin Kaupunginteatterin Facebookissa tai Instagramissa @hktfi. Voit myös jakaa kuvia teatterivierailusta käyttäen tunnusta #taidetestaajathkt.

Tehtävä 5.

Opettaja on saanut Taidetestaajien kautta jokaiselle oppilaalle vastauskoodin, jonka kautta pääsette jättämään arviot esityksestä ja teatteri-elämyksestä. Kommentoikaa Hiirenloukku-esitystä ja katsomiskokemusta teatterivierailun jälkeen Taidetestaajien verkkosivulla.

LIITE 1. AGATHA CHRISTIE

(kirj. Helsingin Kaupunginteatterina arkistonhoitaja Hanna Kalsto)

”Rikosten kuningattareksi” kutsuttu Agatha Christie (1890–1976) on kaikkien aikojen tunnetuin jännitys- ja salapoliisikirjailija. Christie loi englantilaisen salapoliisiromaaniperinteen ja hänen tuotantoonsa kuuluvat sellaiset klassikot, kuten Kuolema Niilillä, Eikä yksikään pelastunut ja Idän pikajunan arvoitus. Hänen tunnetuimmat etsivähahmonsensa ovat neiti Marple ja Hercule Poirot.

Christie kirjoitti elämänsä aikana noin 70 romaania sekä useita radio- ja teatterikäsikirjoituksia ja novelleja. Hän oli suosittu kirjailija, mutta nousi todella suureen kuuluisuuteen TV- ja elokuvansovituksien myötä.

Hänen näytelmäsovituksensa romaanista Eikä yksikään pelastunut sai innostuneen vastaanoton Lontoossa ja Broadwaylla vuonna 1943. **René Clair** teki vuonna 1945 näytelmästä elokuvansovituksen, joka menestyi hyvin. Vielä suuremmaksi menestykseksi muodostui novellista Syyttäjän todistaja tehdyt näytelmä- ja elokuvaversiot. West Endissä ja Broadwaylla (1953) näytelmä oli välitön yleisö- ja arvostelumenestys, samoin kuin **Billy Wilderin** ohjaama elokuva *Todistaja* (1957).

1960-luvun alussa Christie myi MGM:lle elokuvaoikeudet 40 teokseen, mutta katui sitä myöhemmin. MGM teki viisi elokuvaa, joihin Christie ei ollut tyytyväinen. *Louis Mountbattenin* henkilökohtaisesta pyynnöstä vuonna 1972 Christie antoi oikeudet Idän pikajunan arvoituksen kuvaamiseen ja elokuvan valtava menestys nosti Christien taas huipulle.

TV-sarjoista suosituimmat ovat Isossa-Britanniassa tuotetut Hercule Poirot ja Miss Marple. Hercule Poirot-sarjaa (Agatha Christie’s Poirot) kuvattiin 70 eri tarinaa vuodesta 1989 vuoteen 2013. Hercule Poirotia näytteli David Suchet. Miss Marple-sarjaa (Agatha Christie’s Marple) kuvattiin 29 eri tarinaa vuosina 2004–2013. Miss Marplea näytteli vuosina 2004–2009 **Geraldine McEvan** ja 2009–2013 **Julia McKenzie**.

Teatterissa Christien uskomattomin menestys on ollut näytelmä Hiirenloukku, jota on esitetty Lontoon West Endissä vuodesta 1952 alkaen, ja se on maailman pisimpään yhtäjaksoisesti esitetty näytelmä ja sillä on ollut miljoonia katsojia.

Agatha Christie on aateloitu Englannissa. Hänet valittiin vuonna 2000 viime vuosisadan parhaaksi rikoskirjailijaksi dekkaristien kansainvälisessä kokouksessa USA:ssa. Brittiläinen rikoskirjailijoiden yhdistys The Crime Writers Association valitsi vuonna 2013 Christien kirjan *Roger Ackroydin murha* kaikkien aikojen parhaaksi rikoskirjaksi. Samalla itse Christie valittiin kaikkien aikojen parhaaksi rikoskirjailijaksi.

LIITE 2. SALAPOLIISIROMAANI ELI DEKKARI

Salapoliisiromaani eli dekkari on rikosromaani, jossa rikoksen selvittelyyn osallistuu ratkaisevasti tai merkittävässä määrin yksityisetsivä eli salapoliisi. Salapoliisiromaani ainakin uskottelee, että sen logiikka on moitteeton, ja ettei lukijalta salata mitään rikosongelman ratkaisemisen kannalta oleellista.

Lajin kehityksen edellytyksenä oli modernin poliisilaitoksen synty 1800-luvun alussa ja viihdelehdistön kehittyminen. Lajityypin ensimmäinen klassikko oli amerikkalaisen **Edgar Allan Poen** vuonna 1841 kirjoittama kertomus *The Murders in the Rue Morgue* (*Rue Morguen murhat*).

Englantilaisen salapoliisiromaanin pilotti oli **Wilkie Collinsin** *The Moonstone* (*Kuunkivi*, vuodelta 1868), mutta paljon enemmän lajin kehitykselle on merkinnyt **Sir Arthur Conan Doyle** (1859-1930), joka julkaisi ensimmäisen *Sherlock Holmes* -kertomuksensa vuonna 1887. 1920- ja 1930-luku olivat salapoliisiromaanin kulta-aikaa. Kulta-ajan dekkareissa keskitytään usein oikeaoppisen rakenteen luomiseen (ns. palapeliarvoitus). Agatha Christie uudisti ja kehitti kerrontatekniikkaa. Puhutaan myös ns. kovaksikeitetyistä dekkareista. Niissä ei ole tärkeintä rikosarvoitus, vaan se, miten tarina kerrotaan.

Itsekin salapoliisiromaanien tekijänä esiintynyt **Ronald A. Knox** esitti 1924 usein siteerattut "kymmenen käskyä", joissa kehitellään arvoitusdekkarin perussäännöstöä. Säännöstössä mainitaan esimerkiksi se, että syyllisen tulee esiintyä teoksessa varhain eikä vasta loppuluvun suurena tuntemattomana, sekä yliluonnolliset tekijät ongelman ratkaisuna ovat poissuljettuja. Dekkarin maailman tulee olla rationaalinen. Säännöstössä on myös muita mielenkiintoisia yksityiskohtia, kuten se, että arvoitusdekkarissa saa olla enintään yksi salainen huone tai yksi salainen sisäänkäynti ja tuntemattomat myrkyt ovat kiellettyjä.

Lähde: <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kirjallisuudentutkimus:salapoliisiromaani> (4.8.2023)

